

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΠΗΓΗΣ

ΟΙ ΗΧΗΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ηχητικές πηγές

Οτιδήποτε έχει τη μορφή ήχου και αποτυπώνεται/αναπαράγεται με μηχανικά ή/και ηλεκτρονικά μέσα

Τα είδη των οπτικών πηγών

«Οι ηχητικές πηγές ως κατηγορία ιστορικών πηγών περιλαμβάνουν οποιοδήποτε ηχητικό ίχνος της ανθρώπινης παρουσίας μέσα στο χρόνο. Κάθε λογής ανθρώπινους ήχους, μουσική, τραγούδια, λόγους, συνθήματα, εκπομπές. Τα ηχητικά ντοκουμέντα, προσφέρουν πλούσιο υλικό για την προσέγγιση των ιδεών, του πολιτισμού και της συλλογικής νοοτροπίας των συγκεκριμένων ιστορικών περιόδων, όπως εκφράζονται μέσα από αυτά.»

Η φύση και οι δυνατότητες των ηχητικών πηγών

«Οι ηχητικές πηγές, όπως και όλες οι ιστορικές πηγές μεταφέρουν κάτι πολύ περισσότερο από πληροφορίες και συνιστούν ένα γοητευτικό περιβάλλον διδασκαλίας και μάθησης στην ιστορία. Μπορούν να αξιοποιηθούν εισαγωγικά για ένα ιστορικό θέμα, να λειτουργήσουν συμπληρωματικά σε ένα μονότονο συνήθως γραπτό κείμενο, να υποστηρίξουν τη δημιουργία αυθεντικής ατμόσφαιρας για την ιστορική περίοδο αναφοράς, καθώς παραπέμπουν με γνήσιο τρόπο στο πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό κλίμα της εποχής τους.»

Η διδακτική αξιοποίηση των ηχητικών πηγών

«Η διδακτική αξιοποίηση αποσκοπεί στην αξιοποίησή τους ως εργαλείων για να προσεγγιστούν ζητήματα που απουσιάζουν συχνά από τα επώνυμα ίχνη του παρελθόντος και που φωτίζουν τις συλλογικές νοοτροπίες των ανθρώπων άλλων εποχών.»

Ρεπούση, Μ. & Τσιβός, Α. (επιμ.). Από τα ίχνη στις μαρτυρίες. Η επεξεργασία των ιστορικών πηγών στο μάθημα της ιστορίας, Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2011, σ.156

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΠΗΓΗΣ

Α. Παρατηρώ: Η ηχητική πηγή με μια ματιά

Ποιο είναι το είδος της ηχητικής πηγής;	<ul style="list-style-type: none"> • ηχογραφήσεις: καταγραφή ήχου, γεγονότος, εκδήλωσης, ομιλίας, συνέντευξης • ραδιοφωνικό/τηλεοπτικό πρόγραμμα: ραδιοφωνική εκπομπή, ραδιοφωνική σειρά, ραδιοφωνική διαφήμιση, τηλεοπτική εκπομπή (μόνο το ηχητικό μέρος) • μουσική • τραγούδι
Ποιο είναι το θέμα της ηχητικής πηγής;	
Τι ξεχωρίζω στην ηχητική πηγή;	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς είναι οργανωμένη η ηχητική πηγή; Υπάρχουν συνοδευτικά στοιχεία (συσκευασία, σημειώσεις, ημερολόγιο εγγραφής, παρτιτούρες κτλ.); • Ποια σημεία της ηχητικής πηγής μου προκαλούν εντύπωση; • Ποιες είναι οι σκέψεις μου κατά την πρώτη ακρόαση της ηχητικής πηγής;

Β. Μελετώ: Μελετώ την ηχητική πηγή

Μελετώ τα επιμέρους στοιχεία που εμφανίζονται ή εννοούνται από τον/την δημιουργό της ηχητικής πηγής	<ul style="list-style-type: none"> • Σημειώνω τον τίτλο και το θέμα της ηχητικής πηγής. • Ποια είναι η περίσταση καταγραφής (πολιτική ομιλία, συναυλία, κοινωνική εκδήλωση, ραδιοφωνική εκπομπή, συνέντευξη κτλ.) της συγκεκριμένης ηχητικής πηγής; • Καταγράφω τα στοιχεία που διαμορφώνουν την ηχητική πηγή (ηχητική επένδυση, μουσική, αφήγηση, ειδικά εφέ). • Καταγράφω λεπτομέρειες (ήχοι, μουσική, διάλογοι) της ηχητικής πηγής που μου κινούν το ενδιαφέρον. • Ποιο είναι το εμφανές λεκτικό μήνυμα της ηχητικής πηγής; Υπάρχουν ερωτήσεις ή οδηγίες; (στην περίπτωση εμπορικής διαφήμισης) • Μελετώ στοιχεία της ηχητικής πηγής και σημειώνω τον χρόνο, τον χώρο και το γεγονός (γεγονότα) στα οποία αναφέρεται. • Υπάρχουν άγνωστοι όροι, λέξεις; Αν ναι, αναζητώ και συζητώ την ερμηνεία τους. • Σημειώνω αν υπάρχει ίχνος παρέμβασης στην αρχική ηχητική πηγή. • Ποια είναι τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία της ηχητικής πηγής; • Σημειώνω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζω (γλώσσα, προβλήματα ήχου, κατεστραμμένο ηχητικό τμήμα) στην κατανόηση της ηχητικής πηγής. • Καταγράφω τις σκέψεις μου και τα ερωτήματά μου καθώς μελετώ την ηχητική πηγή.
---	--

Γ. Κατανόω: Κατανόω την ηχητική πηγή

Το ιστορικό πλαίσιο δημιουργίας της ηχητικής πηγής	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιος είναι ο δημιουργός της ηχητικής πηγής; • Πού δημιουργήθηκε η ηχητική πηγή; • Πότε δημιουργήθηκε η ηχητική πηγή; • Για ποιον λόγο δημιουργήθηκε η ηχητική πηγή;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Σε ποιον/ποιους απευθυνόταν ο δημιουργός με τη συγκεκριμένη ηχητική πηγή; • Πώς διασώζεται η ηχητική πηγή μέχρι σήμερα; • Πού βρίσκεται η ηχητική πηγή; (προσωπικό αρχείο, ιδιωτική συλλογή, μουσείο, διαδίκτυο κτλ.)
Ο ρόλος του δημιουργού της ηχητικής πηγής	<ul style="list-style-type: none"> • Ποια είναι η ιδιότητα του δημιουργού της ηχητικής πηγής; • Ποια είναι η σχέση του δημιουργού με το θέμα της ηχητικής πηγής; • Ποια στοιχεία της ηχητικής πηγής προβάλλει ο δημιουργός; • Ο δημιουργός, με τις επιλογές που κάνει, προσπαθεί να πείσει τον ακροατή για κάτι; Αν ναι, τι είναι αυτό και με ποιον τρόπο το πετυχαίνει; • Σημειώνω παραλείψεις και κενά που δυσκολεύουν στην κατανόηση της ηχητικής πηγής. • Ποιο είναι το μήνυμα του δημιουργού με το συγκεκριμένο έργο του και πώς το μεταδίδει στον ακροατή;
Δ. Αξιοποιώ: Αξιοποιώ την ηχητική πηγή ως ιστορική πηγή	
Αξιοποιώ την πηγή για την κατανόηση του ιστορικού θέματος και την απάντηση πιθανών ιστορικών ερωτημάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Τι γνώριζα και τι περισσότερο έμαθα για το θέμα με την αξιοποίηση της συγκεκριμένης ηχητικής πηγής; • Γνωρίζω διαφορετικές απόψεις/θέσεις για το θέμα της ηχητικής πηγής; Αν ναι, αιτιολογώ τις διαφοροποιήσεις. • Ποιες πληροφορίες παίρνω για τις ιδέες, τις αξίες και τις απόψεις των ανθρώπων την εποχή δημιουργίας της ηχητικής πηγής; • Είναι αξιόπιστη η ηχητική πηγή για το θέμα μελέτης; Αιτιολογώ την απάντησή μου. • Είναι χρήσιμη η ηχητική πηγή για το θέμα μελέτης; Αιτιολογώ την απάντησή μου. • Με ποιον τρόπο μπορώ να αξιοποιήσω την ηχητική πηγή; • Ποια συναισθήματα δημιουργεί σήμερα η συγκεκριμένη ηχητική πηγή; Αποδεχόμαστε τα μηνύματά της; • Εάν κάποιος σήμερα δημιουργούσε μια ηχητική πηγή με το ίδιο θέμα, τι θα ήταν όμοιο και τι διαφορετικό; • Πού μπορώ να βρω επιπλέον πληροφορίες για τα στοιχεία (πρόσωπα, γεγονότα) που περιέχονται στην ηχητική πηγή; • Επαληθεύω ή/και διαψεύδω στοιχεία της ηχητικής πηγής αξιοποιώντας και άλλες ιστορικές πηγές για το θέμα;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ο οδηγός περιλαμβάνει στοιχεία και παραμέτρους ανάλογων διδακτικών προτάσεων:

- *National Archives and Records Administration:*
<https://www.archives.gov/education/lessons/worksheets/photo.html>
- *Teaching with Documents*, U.S. National Archives and Records Administration:
<https://www.archives.gov/education/lessons>

- *Teacher's Guides and Analysis Tool*, Library of Congress: <http://www.loc.gov/teachers/usingprimarysources/guides.html>
- *History & Critical Thinking, A Handbook for Using Historical Documents to Improve Students' Thinking Skills in the Secondary Grades*, Wisconsin Historical Society Library-Archives Division: www.wisconsinhistory.org
- *Learn to work like a historian*, The National Archives: <http://www.nationalarchives.gov.uk/victorians/viewSection.aspx>
- *Thinking about History*, The Critical Thinking Consortium: <https://tc2.ca/en/creative-collaborative-critical-thinking/resources/thinking-about-history/>
- *Historical Questions to ask about Pictures and Artefacts*, Schools History Project: <http://www.schoolshistoryproject.co.uk/historical-questions-to-ask-about-pictures-and-artefacts/>
- *Photo Detectives, Investigating photographs as historical sources*, The Scottish Fisheries Museum: <http://www.scotfishmuseum.org/historic-photographs.php>
- *Crop it*, Teachinghistory.org: <http://teachinghistory.org/teaching-materials/teaching-guides/25697>
- *A language of photography*, PhotoPedagogy: <http://www.photopedagogy.com/graham-cl Clarke.html>
- *Making Sense of Documents*, History Matters: The U.S. Survey Course on the Web: <http://historymatters.gmu.edu/browse/makesense/>
- *Beyond the Bubble, History Assessments of Thinking (HATs)*, Stanford History Education Group: <https://sheg.stanford.edu/history-assessments>
- *The Reading Like a Historian curriculum*, Stanford History Education Group: <https://sheg.stanford.edu/history-lessons>
- *Historical thinking matters*: <http://historicalthinkingmatters.org>
- *HERB, American Social History Project/Center for Media and Learning at The Graduate Center, City University of New York*: <https://herb.ashp.cuny.edu>
- Ρεπούση, Μ. *Μαθήματα ιστορίας*, Καστανιώτης, Αθήνα 2004
- Ρεπούση, Μ. & Τσιβάς, Α. (επιμ.). *Από τα ίχνη στις μαρτυρίες. Η επεξεργασία των ιστορικών πηγών στο μάθημα της ιστορίας*, Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2011
- Τσιβάς, Α. *Η χρήση και η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών στο μάθημα της ιστορίας. Εκπαιδευτικό γλκκό για την προσέγγιση του ελληνικού μεταναστευτικού ρεύματος προς τις Η.Π.Α. στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα*, Θεσσαλονίκη 2011